

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 6 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . 40.— francă.
Teleson
pentru oraș și interurban
pe 1/2 an . 20.—

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la adresa
redacției.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 ml.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Orfelinatul român din Sibiu și Blaj.

De Al. Clura.

Am mai rămas acasă o mână de oameni, adăpostiți de ploaia gloanțelor și a șrapnelor, îndurând suferințe toate suferințele celor ce s'au dus — și toată jalea întunecată, a celor rămași, fără sprijin, pe urma lor.

Avem, fiecare, un frate, un părinte, un fin, sau o rudenie, dela cari nu mai primim vești cu lumile; și coasa nemiloasă a Morții o auzim, neîntrerupt, șuerând când ne frământăm în așternutul nostru, cu ochii deschși în întuneric.

Dar nu ne putem opri numai la legăturile de rudenie. *Năpasta* zilelor de azi a deschis nevăzute izvoare de milă în sufletul nostru. Toți ai noștri cei ce sufăr și se jertesc pe câmpul de luptă pentru patrie și tron, și pentru viitorul mai fericit al neamului, ne sunt frați: dela eroii Bucovinei Papp și Rusu aparținători statului major, dela floarea intelectualilor, până jos la glotașii-tărani, ce și-au lăsat ogoarele părăjinite, și au îmbrăcat, — la vârsta ce inclină spre bătrânețe — uniforma, pentru a-și face datoria pentru țară.

Sute de mii de Români s'au adunat sub drapel, când goarna a dat țipătul de primjdie, și moșneagul împărat și-a ridicat glasul „către popoarele mele”.

Sute de mii au rămas plecați pentru totdeauna, rostogolindu-se cu arma în mână, pe câmpul de măcel, închizându-și ochii pe ve-

cie, pe stepele Rusiei, la granița Franței și Italiei, sau în văgăunile țărilor balcanice.

Zeci de mii gem prin spitale, și se vor înapoia la vetrele lor, ciungi, schiopi sau orbi, fără să mai poată fi harnici, să prindă în mâni, coarnele plugului.

Și, în urma acestui uriaș convoiu de morți și invalizi, rămâne un număr și mai uriaș de orfani și văduve, în ușile oamenilor, fără a-și mai putea câștiga hrana trebuitoare, pentru a astupa atâtea nevinovate guri flămânde.

Azi, când viețile oamenilor se spulberă în vânt ca pleava — s'ar putea ca cei rămași acasă să nu ne luăm și noi partea de jertfă și de muncă, în înălțatoarea operă creștinească, de a alina durerile celor năpăstuiți și rămași pe drumuri?

Chiar de piatră să fim, și trebuie să ne cutremurăm în fața groasnicului cataclism, fără păreche în istoria lumii.

Să ne strângem deci, cu toții rândurile; să dovedim că nu suntem mai pe jos ca alte nații conlocuitoare, cari au adunat, până acum, milioane pentru scopuri caritative.

În discul de plumb ce ni-l întind umbrele morților, — cu mâna lor de oase, — să cadă aurul Arhierilor și al lumii noastre bine situate, până se va umplea cu vârf și de filerii văduvelor și ai moșnegilor cari cu acești fileri, asvârl cel din urmă rest al averii lor.

„Românul” s'a învrednicit de recunoștința neamului, pentru campania entuziastă și îndârjită, ce a purtat-o, în vederea țintei mărețe: înființarea unui orfelinat, pentru adăpostirea odraslelor plâpânde, ce au rămas

fără sprijin, pe urma luptătorilor români, su-combați sau ajunși invalizi.

Cine putea să ia însă, sub aripile ei ocrotitoare această entuziastă mișcare, dacă nu Biserica noastră românească?

Sibiul, prin cel din urmă cercular al marelui arhieru Mețianu, a luat asupra-și nobila sarcină, de a se îngriji de destinele orfelinatului, ce va ocroti pe orfanii aparținători bisericii ortodoxe române.

Blajul — sunt în măsură a declara acest lucru obștei românești — a luat, de asemenea obligamentul, de a ridica un orfelinat, pentru ocrotirea celor rămași pe drumuri, aparținători bisericii noastre românești, unită cu Roma.

Cele două metropole ale bisericii și culturii noastre naționale și-au înțeles deci, pe deplin, misiunea lor înaltă, când au luat sub aripile lor ocrotitoare, o pornire atât de nobilă și de absolut necesară.

Va întreba cineva: iarăș o divizare pe tema confesională?

Răspund: nu.

În împrejurările actuale, singur biserica poate ocroti orice mișcare a neamului nostru.

Orfelinatelor ce se vor ridica la Blaj și la Sibiu, vor fi deci un prilej de nobilă emulare între cele două centre culturale ale noastre.

Din parte-mi, doresc ca emularea să fie cât mai intensivă, și cele două metropole ale noastre, să se întrecă împrumutat, pe cea

Contribuții la istoria școalelor noastre.

— Dascălul Simion Jinaru. —

De Dr. Ion Mateiu.

I.

D. N. Iorga spunea la 1912 în una din prețioasele sale lucrări, că istoria Ardealului este o istorie de sate și preoți. Intrucât această caracterizare are în vedere timpurile mai vechi ale trecutului nostru, când singurii cărmaci ai satelor erau cucernicii preoți smeriți, ea poate fi considerată ca o expresie nimerită a adevărului istoric. Credem însă, că începând cu epoca iozefină a veacului al XVIII-lea, icoana dlui Iorga trebuie întregită cu un nou element îndrumător, care de atunci încoace s'a afirmat tot mai simțitor în viața sufletească a neamului nostru. Acest nou factor, este dascălul satului. Organizarea mai sistematică a învățământului popular, ce si-a luat începutul în această vreme, a dat naștere școalelor rurale, caremate să risipească vâlul de întuneric, care apăsa de veacuri ca un coșmar asupra ținuturilor românești.

Cei dintâi învățătorii n'aveau ce-i drept o cultură mai deosebită, însă noul curent stărufă cu toate mijloacele să-i facă oameni de profe-

siume, diferențiat de tipul dascălului improvizat educator în tinda bisericii. Astfel s'au ordonat pe seama lor cursuri de pregătire în centrele episcopale ori protopopești. Paralel cu aceasta s'a hotărât și minimul de leafă, ce aveau să-l primească din partea comunelor, obligate să înființeze și să susțină școale de învățătură. Munca săvârșită de acești dascăli a fost destul de modestă în raport cu cantitatea cunoștințelor ce le aveau și cu stările școlare primitive de pe atunci. Însă în tot cazul merită să fie apreciate silintele lor de luminare, tocmai având în vedere greutățile fără număr pe cari trebuiau să le învingă. Oricât de mici ar fi fost rezultatele muncii lor școlare, ele totuși au o netăgăduită importanță sub raportul dezvoltării culturii românești.

Mestieri anonimi, acești dascăli au așezat cum s'au priceput cele dintâi pietri fundamentale în zidurile acelu edificiu, care să adăpostească comoara sufletească, mereu îmbogățită a neamului nostru. Dacă noi avem astăzi o cultură, ea nu poate fi considerată, ca rodul exclusiv al câtorva talente remarcabile ori personalități reprezentative, ci se înfățișează ca opera meticuloasă și lentă a numeroaselor generații de dascăli umili, ce-și dorm somnul de veci în umbra mormintelor uitate. A desgroa viața acestor „muncitori fără nume” nu este numai o datorie de istoric, ci mai vârtos o ne-

cesitate de ordin sufletesc față de noi înșine, fiindcă numai pe calea aceasta de cercetare minuțioasă putem pătrunde și înțelege tainele culturii românești de astăzi.

Oricât de neînsemnate s'ar părea din punct de vedere personal aceste date privitoare la dascălii dispăruți, ele au dreptul să fie scoase la lumină (cum de fapt și procedează istoriografa noastră modernă), analizate și puse în legătură organică cu dezvoltarea culturală a maselor populare. Urmând această metodă se va vedea, că istoria Ardealului este până în zilele noastre și va fi încă multă vreme, o istorie de preoți și învățători. Așa se justifică nu numai valoarea dar și necesitatea monografiilor sătești, în care să intre toate știrile privitoare la preoții și învățătorii pristăviți în neconținute silinte de îndrumare spre lumină. Amintirea recunoscătoare a urmașilor nu poate găsi o mai frumoasă expresiune decât stărufind să le cunoască viața sbuciumată, strângând amănuntele, precizând meritele și apreciind valoarea strădaniei lor cu sentimentul omului care-si dă seama, că în sufletul său încălzit de razele culturii, trăiește ceva din munca tăcută a acestor dascăli oropsiți dar plini de iubire pentru semenii lor năcăjiți.

Privind sub acest aspect pe învățători, rostul lor în viața sufletească a poporului nostru primește o adâncă semnificație, care trebuie să

mai umanitară arenă, ce ni s'a dat să o avem.

Mai mult!

Eu cred, că orfelinatele ce se vor ridica în cele două metropole ale bisericii românești, sunt numai *un început*.

Orfanii, pe cari suntem datori a-i crește noi, ating desigur, cifre de *zeci de mii*, și astfel cele două metropole nici nu sunt suficiente, ci reclamă și sprijinul celorlalte centre, unde avem arhierii români.

Să nu se tulbure deci, sufletul nostru, fraților!

Să ne punem pe muncă *pretutindeni*; să emulăm cu toții în agonisirea hranei și a educației celor rămași pe drumuri, pe urma cumplitelui puhoiu; să dovedim eroilor-martiri, că noi, cei rămași la adăpost, ne-am știut face datoria, față de cei ce au rămas în ușile oamenilor, după ce părinții lor au dat patriei cea mai înaltă jertfă, ce se poate cere: *vieața*.

Nu-i larde nimănui lazi, de scisiuni, pe temă confesională: mai puțin azi ca oricând.

Să ne facem cu toții datoria, în cadrele — singur posibile — ale bisericii noastre românești; să încercăm chiar de a ne întrece împrumutat!

Și atunci ne-am achitat, măcar de o minimală parte din sarcina ce ni se impune atât de imperativ, și ne-am dovedit cât de cât vrednici de suferințele fără nume ale vitejilor ce s'au prăbușit pentru tron și patrie, la cele patru vânturi, lăsând în urma lor o droaie de orfani în ușile oamenilor.

Veniți deci, fraților, să ne facem *cu toții* datoria cum și-au făcut-o și cei mai buni ai noștri, pe câmpul de onoare al măcelului mondial!

Cele două metropole, alături de celelalte centre bisericesti-culturale ale noastre, să-și creieze un titlu de glorie, de a

escela cât mai mult, în această operă, atât de creștinească și atât de națională!

Notă. — Aflicolul acesta dovedește, că frații uniți din Blaj nici decum n'au putut să se împace cu gândul unul singur orfelinat, deocamdată, ci țin cu orice preț să-și ridice ei un orfelinat particular *unit* în centrul mitropoliei lor deodată cu orfelinatul din Sibiu. Năzuința mea de a convinge obștea, că neamul nostru nu este în stare să înființeze *deodată* două ori chiar mai multe orfelinate, *cari să răspundă desăvârșit chemării lor*, s'a prăbușit de zidul prea dureros, care ne desparte confesionalcește. Stimatul meu amic, d. Al. Ciura spune și dânsul în articolul acesta ceea ce spunea „Unirea”, că adevărat „Sibiul a luat asupra-i nobila sarcină de a se îngriji de desfratele orfelinatului, ce va ocroti pe orfanii aparținători bisericii ortodoxe române”. Dar n'a avut dreptate „Unirea” și nu are dreptate nici d. Al. Ciura. Orfelinatul din Sibiu nu se face numai pentru orfanii români ortodoxi, ci se face pentru toți orfanii români, de orice confesiune. Oricât de mult ar năzui cineva să înalte murii chinezești ai confesionalismului între noi, niciodată nu vom renunța la voința noastră de a dărâma acești muri și de a așeza viața obștească a neamului românesc pe *temeiurile exclusiv naționale* — lăsând chestia credinței religioase să fie chestie de conștiință a fiecăruia. Această voință a noastră se confirmă și prin faptul, că orfelinatul din Sibiu, oricât ar spune cineva contrarul, totuși se va face pentru toți orfanii români, nu numai pentru cei ortodoxi. „Românul” nu este ziar confesional, ci național, el nu este al unei confesiuni, ci al întregului neam românesc. „Românul” servește exclusiv *interesele naționale* ale tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania. Conducătorii actuali ai „Românului” sunt convinși că interesele bine înțelese ale confesiunilor românești din patrie nu pot fi în contradicție cu interesele naționale ale Românilor și aceia cari simulează că apără interese confesionale în contradicție cu cele naționale păcătuiesc din răutate ori din neștiință. „Românul” a combătut și va combate și pe unii și pe alții. Dacă însă „Românul” nu stă în serviciul nici unei confesiuni, el nu poate nici să se împotrivescă vreunei acțiuni, ce s'ar porni din partea unei confesiuni românești în scopurile sale proprii, cari nu ating interesele noastre naționale. Este cazul de față. Când deci frații uniți țin cu orice preț să-și facă orfelinat *unit* la Blaj, „Românul” cu nimic nu va împiedeca acțiunea lor și eu mă voi bucura, dacă la urmă aș avea fericirea să constat că puterea noastră materială și simțul de jertfă al Românilor ajung măsura posibilității de a ridica *deodată* două orfelinate, unul *exclusiv unit*, altul pentru orfanii români fărăosebire de confesiune. Cred că se face, cu gând bun, o greșală. N'o pot împiedeca. Să fie în ceas bun.

Vasile Goldis.

Valoarea militară a României.

Arad, 24 Februarie.

Dăm la vale în traducere un interesant articol apărut sub acest titlu în ziarul elvețian „Neue Zürcher Zeitung”:

România e de prezent un punct negru în războiul mondial. Atitudinea ei oscilează, intențiunile nu-i sunt bătute. O parte a presei a comparat actuala atitudine a României cu atitudinea, care o avea Italia în primăvara anului 1915; dar comparația aceasta nu e bună, deoarece pentru Italia exista atunci numai alternativa ca să-și păstreze neutralitatea sau să intervină în războiul alături de Ententă, câtă vreme intervenția alături de puterile centrale a fost exclusă încă de la începutul războiului, când Italia a preferit să rămână neutrală, decât să satisfacă datoriei ca stat în tripla alianță. Pentru România sunt date în viitor trei posibilități: păstrarea neutralității, aceasta e dorința dlui Brătianu și a prietenilor lui politici; intervenția alături de puterile centrale, care ar fi idealul dnilor Marghiloman și Carp și în stărușit intervenția alături de Ententă, pentru care pledează d. Tache Ionescu și prietenii lui. Se deosebește România de Italia și în ce privește atitudinea suveranilor. În urma raporturilor de înrudire a reginei Elena Curtea italiană era cu totul devotată cauzei Ententei, iar regele Victor Emanuil s'a arătat în simpatii sale și în timpul neutralității mai mult ginere al lui Nicolae Nicolaevici și Petru Carageorgevici decât suveran al triplei alianțe, dimpotrivă dinastia Hohenzollern din București are în mod natural simpatii pentru puterile centrale, dar pe față păstrează o neutralitate riguroasă.

Atitudinea aceasta a curții însă nu împiedică ca în București să nu se dea mai bine de un an și jumătate cea mai înfuriată luptă de intrigi între diplomați și ca să se încerce toate mijloacele pentru de a atrage țara în vâltoarea războiului. Că Ententa desfășură cea mai febrilă activitate în privința aceasta nu ne va uimi, dacă aruncăm o privire pe hartă și asupra situației pe câmpiile de luptă. Dacă Ententei îi va reuși să o atragă pe România de partea sa, Rusiei i se va da posibilitatea să intervină în Balcan, ceace ar schimba întreagă situația. Dar chiar din cauza aceasta regele Ferdinand e rezervat. Dar orice desvoltare vor lua lucrurile în viitor și ori de care parte va interveni România, e de cel mai mare interes a contesta încă acum, ce forțe va putea arunca România în cumpăna războiului, când ar abandona neutralitatea.

Înlătura succesiv și atmosfera de supărătoare răceală ce se manifestă astăzi față de ei în clasele noastre sociale. Numai studiind temeinic și cu iubire chemarea, activitatea și obstacolele ce le întâmpină, vom putea înțelege marile adevăr exprimat de d. S. Mehedinti, că în lupta grea a neamului nostru, *învățătorii sunt o trupă de elită*.

Dar cercetarea vieții acestor învățători, are însemnătate și din alt punct de vedere. Ea ne dă posibilitatea de-a construi cu vremea istoria școalelor românești din Ardeal, istorie care astăzi ne lipsește, dar fără al cărei ajutor, cunoașterea deplină a trecutului nostru, nu este cu putință. Iată de ce vom fi adânc recunoscători tuturor acolora, cari urmând îndemnurilor unei conștiințe luminate, vor strânge informații în legătură cu dascălii merituosi publicându-le în ziarele și revistele noastre, ca pe niște folositoare contribuții la istoria școalelor și culturii românești.

Conduc de aceste gânduri, dau în rândurile următoare câteva crâmpie din viața unui harnic dascăl dela începutul veacului al XIX-lea.

II.

După indicația numelui și a documentelor aflătoare în arhiva bisericii ortodoxe din Făgăraș, dascălul normalicesc *Simion Jinariu* pare a fi văzut lumina zilei la anul 1767 în atmosfera de sănătate rezistentă a comunei Jina Sibiului. Inzestrat probabil cu darul cântării și cu minte mai desfăcută, își va fi început și

el cariera, ca diac la biserica din satul său. Se poate să fi ajuns chiar dascăl acolo, dar în lipsa informațiilor nu putem verifica această presupunere. Adevărul Scripturii înseamnă că profeții nu sunt primite în patria lor, se vede că-și găsește aplicare și la Simion Jinariu, fiindcă în 1807 îl întâlnim dascăl la școala românească din Făgăraș. Aceasta se vede dintr-o cerere a dascălului „Nemeși Ioan Pop Fogoroși”, în care se plânge, că a suferit o pagubă de 4 florini renani prin faptul că un anumit Lachie „au luat icoana Nașterii din besearică fără stirea nimuruia, și au apucat înaintea mea cu Nașterea de au umblat, și me-au luat câștigul meu și cinstea me-au stricat-o, de care eu nu știu să fie aicea dascălu afară de mine și afară de *Simionu*”.

Acest Simion nu este altul decât dascălul Jinariu. E foarte probabil, că Jinariu a funcționat vreme mai îndelungată la școala din Făgăraș câștigându-și o reputație de iscusit și vrednic educator. Faima școalei făgărașene creată prin munca dascălului Simion a trecut repede peste hotarele Țării Oltului.

Numai așa putem înțelege hotărîrea vestitului negustor sibiian Hagî Constantin Pop, de a chema pe Simion Jinariu la școala din Sibiu, întemeiată de el alături de biserica din Groapă, tot o ctitorie a numitului negustor. Cu data de 30 Octomvrie 1807 se încheie la Sibiu

¹⁾ N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardeleni și maramurășeni*, vol. I. București 1906 pag. 192.

următorul contract între „cinstitulul dumnealul jupânul Hagiu Constandin Popu și între dascalul Simion Jinariu dela Făgăraș... Să leagă a ținea școala din Jozefștatu, a jupânului Hagiu Constandinu Popu, cu învățăturile și cu cântarea la strana dreaptă duminicile și sărbătorile. Pe an 135 zloti dela Pop, dela cutia bisericii alți 15. Simbăta să ia de la copii 1 creitar, iară care nu va avea, silă să nu i se facă. Dela streini, care voru veni de afară la învățătură, să nu ia nimic, dar de-lu va cinsti cu ceva va fi omnia lor, dară care va veni să învețe cântări, cu acela cum mă voi putea învoi și îngădui cu dumnealoru, să am slobozenie. Iară mai pre urmă mă legu și mă făgăduesc, precum pe scolastici îi voi învăța, după poruncitulu, metoda normalicesc. Iară întâmplindu-se ca preotul locului să-m grăiască ceva vorbă necuviincioasă, să n'amu a răspunde nimic, ci să fiu datoriu aceasta a arăta dumnealui jupân Hagiu Constandinu Pop. Mă leg ca la 8 ceasuri până la 11 ceasuri să învățu copii și după ameaz dela 2 până la 5 ceasuri iară să învățu copii... Să fiu datoriu a-m da examenul școali într'un an de do ori”²⁾

Invoiala dintre Hagî Constantin Pop și Simion Jinariu, deschide o serie de întrebări privitoare la starea școalelor, a învățământului, a dascălilor și ca o consecință logică asupra culturii neamului nostru în epoca respectivă. Meritul incontestabil al directorilor școlari D.

²⁾ N. Iorga, *ibidem* pp. 198—199.

In România s'a introdus obligativitatea serviciului militar încă în anul 1859, adică înainte de a se urca pe tronul ei Carol de Hohenzollern. La serviciul militar sunt obligați bărbații în etate de 21 până la 46 ani. Contingentul de recruți anual e în România de 55.000 oameni așa că efectivul armatei în timp de pace, pe lângă cei 5500 ofițeri și funcționari militari, e 125.000 oameni, dintre cari din motive de economizare 10 procente sunt concediați.

Din acest material de soldați instruiți, cari ti stau la dispoziție România poate da o armată de 450.000 oameni, dintre cari, după afirmatiunea cunoșcătorilor împreunărilor, 250.000 sunt combatanți de linia primă. Materialul de oameni, de care dispune România e însă așa de mare, încât poate organiza cu ușurință o armată de 600.000 soldați, dacă are la dispoziție munițiunea, îmbrăcămintea și trenul necesar.

Chiar și din aceste cifre și din faptul că armamentul ei e de tot modern, rezultă ca această armată e echivalentă armelor celorlalte state, premizând că instrucția militară-technică e în armonie cu armamentul ei.

În ce privește instrucția, trebuie să amintim unele instituțiuni cu totul proprii României, cari promovează instrucția și dă posibilitate tinerimei a cunoaște noțiunile fundamentale militare, încă înainte de a îmbrăca uniforma. Așa în toate clasele superioare a institutelor de învățământ elevii primesc instrucție militară.

Organizație proprie o au regimentele de cavalerie de Călărași; acestea sunt compuse din regimentele de roșiori cu escadroanele de serviciu. La aceste regimente provăzute cu cai pentru războiu și echipa prescrisă, pentru recruți se necesitează un exercițiu de trei luni și în cursul alor patru ani serviciu de câteva luni.

Este un fel de sistem de schimb, rămas moștenire din organizația militară de odinioară rămasă dela domniitorii Moldovei și Munteniei. Corpul ofițeresc al armatei românești este recrutat în mare parte din oameni tineri, cari intră în școala militară din Rucurești după absolvirea vre-tinței școlii superioare și după ce și-au făcut serviciul militar. Sunt însă și subofitieri ieșiți din școlii militare și preparați pentru examenul de locotenent.

O mare pronție o formează în România ofițerii de rezervă deveniți în urma serviciului anual de voluntari. Aceștia sunt simți unui reînnoșment ca și ofițerii activi, prin care zece ani după serviciul de armată sunt la dispoziția ministerului de războiu.

Soldatul român este bine disciplinat și devotat, ceea ce dovedește un bun material de

războiu; ofițerul român este superior ori cărui din celelalte state balcanice.

Nu de mult s'a echipat întreaga armată cu o nouă uniformă verzuie. Din partea comandamentului român s'au dat toate îngrijirile pentru introducerea tuturor inovațiilor necesare, astfel nu va fi de puțină importanță dacă această armată va fi chemată să intre în războiul universal de o parte sau de alta.

Industria românească în folosul orfelinatului din Sibiu.

În următoarele grăbesc să răspund la articolul d-șoarei Tomuța-Ciprian publicat în Nr.-ul 23 al „Românului”.

Prin confecționarea lucrurilor de mână și punerea lor în vânzare va succede negreșit a realiza un sprijin considerabil pe seama orfelinatului. D-șoarele și doamnele române nu vor jertfi prea mult și pot face o faptă bună care este ceva mai mult decât ajutorarea orfelinatului. Prin faptul că toate obiectele vor fi executate în stil românesc, se face o propagandă intensivă industriei noastre naționale și punând aceste obiecte în vânzare vom pregăti piața industriei românești, căci după cum veți observa din următoarele eu aș dori, câtă vreme avem posibilitatea, să facem din mișcarea asta frumoasă ceva permanent. Ce fel de obiecte să lucrați?

Poate și obiecte de lux, dar mai cu seamă obiecte strict necesare! Suntem în timp de războiu, și ziua de mâine, după războiu, va fi și mai grea. Puține perini de divan, fugătoare, pompadoure etc. vor lipsi publicului românesc; sunt însă o serie de lucruri cari sunt indispensabile, ca b. o. cămăși pentru femei la care veți aplica ciuratură românească în loc de broderia obișnuită la piept, batiste, ștergare, etc. aceste au piață între ori ce fel de împrejurări. Și pentru ca obiectele aduse la „Târgul orfelinatului” să poată fi vândute mai ușor, este bine ca ele să fie ieftine, dar nu în contul materiei. Obiectele să fie mai simple și mici, dar din material solid.

Muzeele noastre nu pot cumpăra nimic, sau prea puțin. Muzeul dela Sibiu este istoric-etnografic și nu colectează obiecte de artă industrială. De bună seamă vor fi însă și obiecte cari trebuie să fie cumpărate din fond public pentru a fi păstrate, pentru muzeul, școlile de specialitate pentru industria românească, care se apropie tot mai mult de realizare. Întreagă acțiunea industriei românești în folosul orfelinatului o poate conduce numai „Uniunea societăților femeilor române” ca unica instituțiune care dispune de organele chemate și cu pricepere în afacerea aceasta, în întreg teritoriul locuit de noi. Astra nu poate lua asupra sa îndatorirea aceasta pentru că este evident că fiind vorba de orfani și de lucruri de mână este mai competentă reuniunea doamnelor din cutare centru, decât directorul despărțământului. Fără a da îndrumări, îmi permit a prezenta „Uniunii” următorul proiect de acțiune:

1. „Uniunea” lansează un apel către toate societățile care-i aparțin și către obștea doamnelor române invitându-le să lucreze obiecte folositoare, nu de lux, toate exclusiv în stil românesc, și să le dăruiască în folosul orfelinatului.

2. Obiectele vor fi adunate la societățile aparținătoare „Uniunii” astfel că se va stabili un anumit cerc de competență pe seama fieștecărei societăți.

3. Aceste districte, b. o. Sibiu și jurul, Aradul și jurul etc. prezintă uniunii liste detaliate în cari arată Nr.-ul obiectelor intrate, numele donatorului, natura obiectului (o descriere scurtă) și valoarea lui.

4. Valoarea obiectelor se va stabili pentru a înlesni administrarea centrală după o normă uniformă prevăzută de către Uniune, din parte-mi propun următoarea: prețul materialului + prețul lucrului cu 6 cor. la zi (6 ore) 10% adaus, valoarea artistică + 10% pentru acoperirea diverselor spese cu vânzarea și transportul—prețul vânzării.

5. Uniunea înregistrează și ține în evidență averea ce i se prezintă în listele intrate.

6. Aranjează „târgul orfelinatului”, o expoziție cu vânzare din obiectele intrate pentru orfelinat în diferite centre, trimițând

Eustatievici, Radu Tempea și Gheorghe Haines este acela de-a fi stăruit, sub impulsurile curentului de cultură ce se pornise la inițiativa curții din Viena, ca pe de-o parte să se înființeze cât mai multe școli în mijlocul poporului nostru, iar pe de altă parte să se crească dascăli tot mai bine înzestrați cu învățăturile cele alese cuprinse în cărțile de literatură didactică cari ieșeau succesiv din condeiul scriitorilor absolutismului luminat. Hotărîrea împăratului Iosif al II-lea de-a întemeia școli pentru deșteptarea poporului, a fost primită prețutindeni cu mare bucurie, căci ea însemna zorile unei epoci de dreptate liberatoare după atâtea veacuri de întunec și umilință odioasă. „Pentru uniți școala aceasta era un dar, care se adăuga pe lângă alte daruri împărătești, dar pentru neuniți era cel dintâiu și singurul dar împărătesc, și toate puterile de cari putea să dispună în momentul acela ortodoxia română, erau consacrate acestei școli elementare”¹⁾. În chipul acesta putem înțelege cu ușurință munca neobicinuit de febrilă, desfășurată pe teren școlar la sfârșitul veacului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea. Ea n'avea numai scopul general de-a împrieteni masele largi ale poporului dela sate cu tainele cărții, ci urmăria și o țintă mai înaltă, aceea de a trezi la viață conștiința națională adormită a bietului țărăn, amortit sub povara atâtor greutăți și suferințe

seculare. Această tendință trăia mai mult în sufletul scriitorilor de atunci, preocupați de ideia romanității noastre, căci cărmuirea iosefină a fost determinată la creierea școlilor românești „și de dorința împăratului de-a amalgama sub raport național pe toți supușii săi, creiând un tip unic, care ar fi avut ca limbă de înțelegere și de legătură cu statul limba germană: der österreichische Unterthan”²⁾. Dorința aceasta — deși s'a insistat prin necontenite îndemnuri și cărți bilingve — nu s'a realizat decât într-o măsură foarte mică, anume în școlile grănițarești, unde limbei germane i s'a dat o deosebită atențiune și îngrijire. Școlile normalești din majoritatea covârșitoare a satelor noastre, n'au putut contribui la învățarea și răspândirea limbei germane din simplul motiv, că diecii și dascălii confesionali n'aveau posibilitatea de a se pregăti pentru însușirea ei. Iar mai târziu când influința curții din Viena a scăzut, limba germană încă și-a pierdut privilegiile, și școlile dela sate au fost silite, prin decrete guverniale edate la 1829, să propună limba ungurească³⁾.

Dacă nici unul din scopurile fixate nu s'a putut realiza într-o vreme, care considera școala ca un mijloc politic menit să promoveze interesele superioare de stat, piedeca trebuie căutată pe lângă altele în pregătirea foarte su-

mară a dascălimii precum și în retribuția materială extrem de slabă pe care o primia. Dintr'un contract încheiat la 1796 înaintea directorului Radu Tempea, vedem, că dascălii făgărășeni Andrei Șivailovici și Ion Fogorașii, nu prea erau de invidiat ce privește leafa. Cel dintâi avea 25 de zloți pe an, iar al doile *cât* 6 creștari pe an dela toată casa. Pe lângă aceasta împărțiau după timp și venitul bisericii⁴⁾. Pe lângă o astfel de plată va fi muncit și Simion Jinaru la școala din Făgăraș. Mai târziu se observă o oarecare îmbunătățire în salarizarea dascălilor. Preainălțata curte dă poruncă la 1816 ca în tot satul unde este paroh să se facă și școală, iar dascălul să nu fie altul, ci cantorul bisericii și să aibă o *terdelă de grâu* dela omul cu prunci. Iar acolo unde cantorul nu va putea prevedea instrucția din cauza numărului prea mare de copii, „să se puie un dascăl cu plată de 50 de zloți pe an, sau o *găleată de grâu* dela toată gazda cu prunci”⁵⁾. Rezultă prin urmare, că se făcea o deosebire remarcabilă între cantorii-dascăli și dascălii de profesiune, deși aceeaș poruncă împărătească spunea că numai acel cantor poate funcționa ca dascăl, „care se va putea legitimă prin directorul școlilor, că a învățat norma”. În schimb însă rescriptul împărătesc No 1281 din 1816, dispune ca atât cantorii cât și dascălii „să se scu-tească de darea capului, de prinderea de cătane

¹⁾ N. Iorga, *ibidem*, pag. 83.

²⁾ Dr. II. Pușcariu, *Documente pentru limbă și istorie*. Sibiu, 1889 vol. I. pag. 194.

³⁾ N. Iorga, *Studii și documente*, vol. XII, pag. 191.

⁴⁾ Dr. II. Pușcariu o. c. pag. 185.

⁵⁾ N. Iorga, *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria*. București, 1915, pag. 86.

obiectele dela centrele unde nu pot fi aranjate expoziții spre valorizare la acel târg.

7. „Uniunea” primește la încheierea târgului sumele incuse administrându-le ca fond, după ce s'au detras spesele expoziției, și spesele proprii ivite la organizarea expozițiilor.

8. Obiectele cari rămân nevândute la „târgul orfelinatului” sunt expuse stabil spre vânzare la locurile de întâlnire ale Românilor din diferitele centre. Uniunea le ține natural în evidență cerând semestral dare de seamă dela reuniunea respectivă.

Acesta ar fi un schelet de organizare la care urmează acuma adausul șablonatic, controlul epitropiei orfelinatului, organizarea acțiunii în cadrele „Uniunii” etc.

Târgul orfelinatului poate fi astfel sistematizat, devenind o acțiune permanentă a femeii române în favorul orfanilor. Eu cred că doamnele române nu se vor sustrage dela îndeplinirea acestei frumoase datorii.

Târgul orfelinatului va trebui să devie o acțiune permanentă și din următoarea cauză: In orfelinat se va propune lucrul de mână. Ce va începe epitropia orfelinatului cu frumoasele coșuri împletite de orfani, cu ciorapii, cu pânza, cu pălăriile de pae, cu obiectele de lemn, tampoane, mape de scris, condee, călimare etc.? Dacă va organiza „Uniunea” „târgul orfelinatului”, va lua sarcina aceasta din cărca epitropiei. „Uniunea” va trimite în viitor aceste produse solide, frumoase strict trebuincioase și ieftine la diferitele târguri pe cari și obștea românească le va îndrăgi câtă vreme i se ofer trebuincioasele ieftin solid executate, din mână românească, și mai pe sus de toate li revine cumpărătorului și bucuria unei fapte frumoase îndeplinită. Imi voiu permite să revin asupra chestiei și mai cu seamă asupra obiectelor pe cari le propun spre confecționare și punere în vânzare. In revista noastră „Pagini literare” voiu publica și câteva proiecte pentru diferite lucruri de mână mai mici.

Modestele mele puteri le pun bucuros în serviciul unei chestiuni atât de frumoase, ceeace este în fine datoria elementară a fieștecărui Român!

Al. S. Iorga.

Problemele după războiu și dreptul electoral.

— Sedința camerel. —

Arad, 24 Februarie.

In sedința de ieri a camerei primul ministru contele Tisza, răspunzând la interpelețiile ce i s'au adresat de deputatul A. Simonyi-Semadam și Samuil Bakonyi a vorbit despre *problemele aruncate la suprafață de războiu și dreptul electoral al celor duși în războiu.*

In răspunsul dat deputatului Simonyi Semadam privitor la problemele ce vor trebui rezolvite după războiu contele Tisza a declarat că situația în aceasta privință e foarte gravă deoarece *influența războiului asupra vieții economice a luat proporții uriașe și nu se poate imagina în ce împrejurări se va încheia pacea.* Datoria ce se impune guvernului e mare și grea dar totuș starea economică și igienică nu e așa de rea, cum a prezintat-o interpeleantul.

Primul ministru constată că în timpul războiului micii proprietari și chiar și proprietarii de mijloc își plătesc datoriile și așa după războiu vor fi mai puțin împovărați, de cum au fost înainte de războiu.

Intreprinderile industriale au lăncezit în timpul războiului. In multe ramuri ale industriei se simte lipsa materialului brut, dar una dintre cele mai principale probleme, pe cari va avea să le rezolve guvernul după războiu va fi câștigarea în cât mai scurt timp a materialului brut pentru ca viața industrială să devină iarăș normală.

Trebuie să ne ocupăm cu aceste probleme — a continuat primul ministru, — dar azi încă nu se poate prevedea, *când va sosi timpul pentru rezolvirea lor practică.* Azi ne găsim încă în fața *unui războiu, al cărui sfârșit nu ni-l putem imagina, iar națiunea, guvernul și societatea trebuie să-și concentreze toate puterile pentru rezolvirea problemelor războiului.* Dacă guvernul va iniția acum o acțiune, care să aibe de obiect rezolvirea problemelor din un viitor depărtat în nesiguranță s'ar atrage numai atențiunea societății dela marile probleme ale zilelor de azi.

La interpeleția deputatului S. Bakonyi care a interpeleat în chestia dreptului electoral al celor duși în războiu, primul ministru a răspuns că chestia *modificării dispozițiilor legii electorale nu e oportună acum.* Guvernul a luat de altcum dispoziții ca alegătorii să nu fie sterși

din lista alegătorilor pe motivul că sunt soldați și autorităților li s'a dat instrucțiuni, ca să fie cu cea mai mare bunăvoință față de alegătorii soldați.

In sedința de ieri deputatul Nic. Pozsgay a adresat o interpeleție în chestia amânării înrolării glotașilor de 42—50 ani.

A răspuns ministrul apărării țării baonul Hazai, declarând că amânarea tuturor glotașilor e imposibilă, dar a luat dispoziții ca toți economii cari și-au cerut amânarea să poată rămâne acasă până când nu li se va rezolva rugarea. Ministrul a adresat ordinațiune în acest senz tuturor primpretorilor.

România și Bulgaria.

Constătuirii între d. Radeff și d. Brătianu. — Pressa greacă despre situația României. — Călătoria dlui Filipescu în Rusia. — Amânarea camerei române.

Arad, 24 Februarie.

Despre constătuirile dintre ambasadorul bulgar la București d. Radeff cu primministru d. Brătianu, se anunță din Sofia: Bulgaria înainte de a începe acțiunea de partea ei împotriva Salonului, a ținut să știe intențiile Greciei care este interesată deaproape și ale României. D. Brătianu în declarația făcută despre atitudinea României, a ținut să accentueze, că *nu se poate abate dela neutralitatea armată, declarând totodată că concentrarea armatei mobilizată și plasată la frontiera bulgară, nu este îndreptată împotriva Bulgariei.*

Bulgaria își dă foarte bine seama despre situația dificilă a României: li atrage însă atențiunea, că politica urmată de d. Brătianu nu va putea limpezi, ci va menține situația tulburată față de învingerea ori căreia părți belligerante. Fără jertfe, nimic nu se poate ajunge. României i se prezintă tabloul clar al drumului pe care trebuie să înainteze dacă vrea îndeplinirea scopurilor sale. Timpul se apropie. *Primăvara apropiată va trebui să aducă momentul decisiv al României.*

Ziarul guvernamental grec „Embros”, ocupându-se de situația statelor neutre și în special despre situația României, arată că și România, ca și Grecia, este pusă între ciocan și nicovăla, dar are avantajul că asupra ei nu se pot face presiunile ce se fac asupra Greciei, din cauza situației sale geografice particulare.

„Situația geografică a României, continuă „Embros”, este de așa natură încât ea nu poate fi amenințată cu blocada și cu celelalte mijloace de represalii, cari se aplică Greciei.

Nici Rusia nu dispune de numărul necesar de trupe pentru a putea sili România să se supue injoncțiilor Quadruplei. Orice amenințare la adresa României ar putea să dea rezultate contrarii.

Ceeace sare în ochi pentru oricine observă atitudinea Quadruplei, este faptul că este lipsită de originalitate. In toate părțile ea stăruie pe aceleași căi și de aceea obține aceleași rezultate negative.

La Sofia, Rușii au crezut că vor putea răscula pe rusofili; la Constantinopol au dorit să detroneze pe sultan. La Atena Quadrupla a întrebuintat sub forma de propagandă politică, măsuri cari sunt de competența parchetului. Dar toate aceste manopere — conchide ziarul „Embros” — sunt osândite să aibă rezultate contrarii celor dorite.

„Baseler Anzelger” scrie că toate ziarele din străinătate se ocupă cu atitudinea României. Toate sunt de acord că România va trebui să se decidă în curând.

Ziarele bucureștene accentuiază că d. Nicolae Filipescu înainte de a pleca în Rusia, a fost primit la curtea română, de regina, iar nu de regele Ferdinand.

și purtarea poverilor de obște^{*)}). Pornind din analogia stărilor războinice de azi, privilegiile acordate erau de mare însemnătate într'o vreme, când împărățiile trăiau în năcurmate războaie, iar sarcinile publice și foametea apăsau în mod neobicinuit de greu asupra poporului. Astfel nici nu-i surprinzător faptul, că la slujba dascăliei se îmbulzeau foarte mulți candidați. Unii directori, cum a fost Gheorghe Haines, s'au și silit să numească cât mai mulți dascăli, din care pricină a ajuns în conflict cu guvernul, căci guvernatorul Bruckenthal afirma, că prin procedura sa Haines împiedeca recrutarea. Guvernul a și luat măsuri, îndrumând consistorul neunit din Sibiu să nu mai numească ca dascăli decât astfel de oameni cari s'au dovedit capabili în slujba de educatori prin terminarea cursului de normă, iar despre aceasta au primit atestat în regulă. Mai departe se ordonează, ca numai atâția dascăli să fie instituți, câte școale se găsesec la sate.

Pregătirea ce se cerea atunci dela viitorii luminători prin școală, nu era prea avansată. Potrivit ordinului guvernial No. 333 din 1809, candidații erau obligați să se prezenteze cu desagii plini, în Sibiu la Dumineca Tomii. Aici li lua în primire directorul școalelor, care făcea cu ei așa numitul „curs de normă” în timp de 6 săptămâni, adică până la Rusalii. Cunoștințele nu mergeau prea departe. Centrul cursului îl forma metoda învățământului, cu scopul de-a orienta pe dascăli cum au să porceadă

în școală la predarea silabizării, a cetirii, socotirii, învățării pe din afară, scrierii și înțelegerii catehismului. Pe lângă aceasta erau deprinși și în pregătirea și redactarea diferitelor registre școlare. Toți cei ce terminau cu succes cursul de normă, primeau dela directorul școalelor un atestat, în baza căruia ei puteau fi numiți ori aleși de către obștiile satelor. Atestatele se extradau din partea directorului, fără concursul consistorului, împrejurare care adeseori a dat prilej la conflicte păgubitoare între cele două organe. Atestatele se redactau în limba latină, din care bietii noștri țărani nu înțelegeau nimica, și astfel alegerea se întâmpla mai mult în temelul dexterității la cântare ori a legăturilor de rudenie, ce le avea candidatul cu obștea.^{*)}

(Va urma).

^{*)} Iată cum se prezenta un decret de învățator pe la 1800. Praesentium exhibitor — Ingreiato oriundus, religionique nonunitae addictus, praescriptam pro ludi magistris vallachico-nationalibus methodica instructionem ea sedulitate audivit, ut in arithmetica, in ducendis menstrualibus super comportatione scholasticorum catalogis, formando prothocollo, faciendis extractibus, semestralibus, determinatoque pucros syllabisare, legere, memoriter discere, scribere, cathegismum intelligere et tabellas de praementioatis studiis formare, docendi modo bonos progressus fecerit. Idcirco in pago — ludi magister est constitutus. In cuius rei fidem has manu propria subscriptae et usuali meo sigillo munitas eidem extradandas duxi. Cibinii, — 180 — Rudolphus Tempian disunitarum nationalium scholarum director. La N. Iorga *Studii și documente* vol. XII p. 193.

^{*)} Dr. Il. Pușcariu o. e. p. 189

Apoi d. Filipescu s'a întreținut cu câțiva ziariști și le-a declarat, că nu are nici o misiune și nici nu cunoaște măcar planul lui de călătorie. Și-a exprimat numai dorința să viziteze frontul rusesc, la care dorința a primit răspunsul să vie la Petersburg, și de acolo i se va da planul.

La gară, d. Filipescu a fost condus între alții și de ambasadorul rus Poklievski Koziel și de un atașat militar rus.

Parlamentul român a fost amânat până în 25 Februarie.

După afirmația unui ziar din București, primul ministru d. Brătianu a declarat unor parlamentari că se va face o nouă prorogare și după această dată.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 24 Februarie.

La „Românul” au mai intrat următoarele dăruri:

1. Colecta domnișoarei Florica Boțioc din Chișineu:	
Dr. Ioan Codrean, adv.	cor. 20.—
Aurelia Beles	5.—
„Victoria”, institut de credit și economii, filiala-Chișineu	10.—
Ileana Velciu	6.—
Valeria Dr. Barbu (Indiscifrabil)	10.—
Maria Caba	2.—
Dr. Lázár Zoárdné	2.—
Emilia Pătruțiu nasc. Popoviciu	4.—
Kozma Antalné	2.—
Letitia Adam	2.—
Dr. Cornel Ardelean, adv.	30.—
Petru Roșiu, Nădab	2.—
Augustin Boțioc	3.—
Schmidt Elekné	2.—
Meszerné	2.—
Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság	10.—
Messer Béla	2.—
Dorica Ardelean	2.—
Luca Ungurean	3.—
Victoria Popluca	3.—
Kardos Laczika	1.—
Mihailu Târnău	1.—
Florica Boțioc	2.—
Suma: cor.	128.—

2. Colecta dlui Scalat Modest în spitalul orașenesc din Gmunden:

Scalat Modest din Cernăuți ca cunună eternă pentru decedatul său tată Teodor 10 cor., Beleaga Dumitru din Voroneț 80 fil., Rusu Ilie (Stroviști-Bucovina) 30 fil., Vicovan Pantellimon (Capu-Câmpului, Bucovina) 50 fil., Mărza Simion (Hondol) 1 cor., Crăciun Constantin (Sebeșul-săseșc) 1 cor., Bojor Lazăr (Agris) 1 cor., Câmpean Iuliu (Ocna Dejului) 1 cor., Armie Vasile (Ohaba) 50 fil. Suma 19 cor.

3. Colecta lui Ilie Maleta din Coștelu-mare: Ilie Maleta (Coștelu) 10 cor., P. Maleta (Sălcita) 2 cor., G. Marmalla negustor (Satul-nou) 2 cor., Trifu Babocu (Petre) 1 cor., Nicolae Tenche (Racovița) 1 cor., Petru Crator (Polății Ilva) 1 cor., Iovan Sigărtău (Retișor) 40 fil., Ilie Vucovan (Dracșina) 60 fil., Petru Hârțiu (Parta) 60 fil., Moise Zaică (Uzdin) 40 fil., Ilie Iedu cantor bisericesc (Galul-mic) 2 cor., Sima Dobrin cantor bis. (Beregsán) 1 cor., Pavel Petru (Giroda) 1 cor., Ghiri Todor (Șistarovăț) 40 fil., Moga Rusalin (Topolovăț) 40 fil., Gábor Iános (Igen) 40 fil., Kriszner George (Târnova) 50 fil., Nic. Pârnevean (Pauls) 20 fil., Iacob Stefan (Boroșineu) 40 fil., Nic. Valea (Boroșineu) 40 fil., Teodor Crișan (Pauls) 40 fil. — Suma 26 cor. 30 fil.

4. Colecta lui Toma Rădu din spitalul Francisc Iosif în Timișoara:

Toma Rădu (Cernetoaz) 1 cor., Moise Pană (Bara) 40 fil., Petru Faner (Kisbekes) 40 fil., Achim Blocău (Rafna) 40 fil., Costa Simion (Racășia) 40 fil., Florea Rusu (Selbăgel) 2 cor., Dimitrie Neamțu (Nagy Szilágy) 40 fil.,

Ianoș Șomoresc (Temeș-Vucona) 40 fil., Ioan Micșa (Chevereseșul-mare) 20 fil., Iacob Cenda (Socular) 40 fil., Ion Dalea (Caransebeș) 50 fil., Ion Dimșia (Valea-Boului) 1 cor., Iorosim Co-cluba (Târnova) 50 fil., Florea Mateiu (Igris) 20 fil., Nicolae Iovița (Spata) 20 fil., Floria Moatăr (Cârnecea) 30 fil., Damashin Marincu (Moșnița) 40 fil., Ion Iacobescu (Clășiova) 20 fil. — Suma 9 cor. 30 fil.

5. Școlarii de cl. VI elementară din Deda cu numele Octavian Ghidlu, Florea Vasilica, Toader Pășcan, Vasilica Ghidlu, Gheorghe Buna în numele tuturor elevilor acelei școli trimis pentru orfelinatul din Sibiu suma de 12 coroane.

Draguții copilași ne scriu: „Suma strânsă de 12 cor. e mică, dar o trimitem din inimă curată, având nădejdea, că precum pasărea din firicele își gătește cuibul, așa și din fileri mulți se va strânge o sumă mare, cu care se va isprăvi mărețul sălaș.”

Reasumare:	
Colecta Nr. 1	cor. 128.—
Colecta Nr. 2	19.—
Colecta Nr. 3	26.30
Colecta Nr. 4	9.30
Colecta Nr. 5	12.—
Suma cor.	194.60
Transport din Nr. 31	cor. 12573.32
La olaltă cor.	12767.92

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 23 Februarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: La nordvest dela Tarnopol trupele noastre au respins atacurile rusești date în repetite rânduri împotriva tranșelor noastre înaintate de observare. Alte evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul italian: Pe frontul dela marea mării, luptele vehemente de artilerie se continuă. În mai multe puncte din dosul frontului dușman am observat mari incendii.

Pe frontul sudostic: La sudost dela Durazzo am respins dușmanul dintr'un tranșeu înaintat. Un aviator austro-ungar a aruncat bombe asupra vapoarelor italiene din portul Durazzo. Pe unul dintre vapoarele de transport s'a iscat foc și vaporul s'a scufundat.

Berlin, 23 Februarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul occidental: La ost dela Suhez, explozia săvârșită la 23 Februarie în apropierea tranșei ocupat de noi, a produs dușmanului însemnate stricăciuni. Prizonierii luați aici se urcă la un număr de 11 ofițeri și 348 soldați. Am luat 3 mitraliere. Luptele artileristice de pe vărfurile munților Maas, se continuă cu aceeași vehemență. La ost dela acest riu am atacat poziția construită de inamic de un jumătate an cu tot meșteșugul unei fortificații moderne, pentru ca să se poată apăra din partea nordică din spre Weuvre de vre-o năvălire de surpriză. Atacul nostru a fost dat pe o lățime de 10 km. și adâncime de 3 km. Dușmanul pe lângă pierderi grozave a pierdut 3 mii prizonieri și enormă cantitate de muniții. În Alsacia de nord la vest dela Heideweiler drept rezultat al atacului nostru am ocupat tranșea dușman pe o lățime de 700 metri și 400 metri adâncime făcând 80 prizonieri. În lupte aviatice date în dosul frontului dușman, aparatele noastre au rămas în superioritate.

Pe frontul oriental și din Balcan: Situația e nesohimbată.

AVIZ.

Rugăm onorabilii noștri mușterii, că în cazuri de comenzi să se adreseze direct nouă, trimițând tot la adresa noastră și banii, iar nicidecum la administrația foil. Astfel, ni se va da posibilitatea de a rezolva toate comenzile urgente și punctuale.

Cu stimă:

Librăria „Concordia”,
strada Deák Ferencz Nr. 20.

Deschiderea Dumei.

Arad, 24 Februarie.

Alaltăieri, Marți a fost deschisă duma rusească cu obicinuitele festivități în prezența țarului și a marelui duce Mihailu Alexandrovici, însoțiți de ministrul curții.

Duma a fost închisă pe la mijlocul lui Septembrie anul trecut, deoarece majoritatea s'a unit într'un bloc și peste 300 deputați au cerut să fie numit un nou guvern, care să aibă încrederea poporului și să pună capăt prigonirilor poporului finlandez, iar osândiților politici să le câștige amnestie. Un interesant eveniment politic a fost în Rusia intrarea în acest bloc a partidului naționalist rus, al cărui conducător contele Bobrinsky a fost cel mai înversunat contrar al guvernului. Guvernul simțindu-se slab a înduplecat pe țar să închidă duma, ba chiar și miniștri, prietenii blocului au trebuit să-și dea dimisia. Dar a căzut și primul ministru Goremykin și urmașul lui, Stürmer a convocat duma, a cărei ședințe promit a avea un decurs furtunos.

În dumă sunt acum 3 principale grupări de partide. Un grup îl compune partidul din dreapta, partidul naționaliștilor, blocul progresiștilor și naționaliștilor progresiști, al doilea grup partidul central, în cari sunt octobriști, progresiști și cadeți, al treilea grup e partidul din stânga din care fac parte socialdemocrații și partidul muncitorilor. Blocul progresiștilor cuprinde cele 5 mai puternice fracțiuni, adevărate în majoritate covârșitoare. Deputații sunt convinși că ședințele Dumei vor avea mare influință asupra afacerilor țării.

Socialdemocrații și partidul muncitorilor s'au intrunit în ședințe pentru a hotărî ce anume atitudine să manifeste față cu declarația guvernului. Au hotărît să intervie, ca toate vorbirile ținute în dumă, chiar și cele mai opoziționiste, să se aducă în publicitate necensurate.

Situația de astăzi nu este încă cunoscută de nimeni și e foarte probabil că partidul progresist să se alieze cu guvernul promis, dar numai în cazul când propunerea ar fi făcută de către Stürmer. Deputații au hotărît să nu dea ascultare invitației prim ministrului și după declarația făcută de guvern să nu se prezinte la el, nefiindu-le pe plac felul în care Stürmer vrea să se consătuiască cu ei separat cu fiecare între patru ochi. Deputații poloni Wielopolski și Garusevici s'au prezentat nu de mult la prim ministrul referându-i despre situația Polonilor și pretențiunile lor.

Despre deschiderea dumei se telegrafiază din Petrograd: Marți după amiază la orele 2 țarul Nicolae și marele duce Mihailu Alexandrovici însoțiți de ministrul curții a sosit la palatul dumei. La intrare președinții și deputații l'au întâmpinat pe țar cu ovații entuziaste. După serviciul divin, care s'a celebrat înainte de deschiderea sesiunii, țarul a adresat câteva cuvinte preagrațioase dumei, răspunzând președințele. S'a cântat apoi imnul rusesc. Țarul s'a întreținut cu membrii corpului diplomatic, iar după aceasta a intrat în sala de ședințe, unde a fost întâmpinat cu strigăte de hurra. S'a cântat apoi a doua oară imnul rusesc. După ce și-a scris numele în cartea de aur a dumei, a părăsit palatul între ovații entuziaste.

Expozeul lui Sassonov.

În vorbirea de deschidere ținută în ședința dumei, prim ministrul Sassonov a accentuat întâi de toate, că guvernul este decis să-și urmeze hotărârea de până acum, de-a continua războiul până la învingerea finală. A declarat războiul de crimă împotriva omenimii, cauzat de diplomații germani cari sunt deja demascați. Acest adevăr începe să trezească resentimente și în sufletul poporului german, care începe să se și exprime. În fața acestora — a z. Sassonov — noi și aliații noștri am fost târșiți în război pentru apărarea celor mai sfinte drepturi ale noastre. Alianța noastră se întărește pe fiecare zi. Reprezentanții noștri autorizați i-au parte activă la toate desbaterile

conferențelor din Anglia și Franța. A declarat apoi membrilor dumei, că se vor lua în discuție diferite dispoziții privitoare la viitoarea alianță economică. Toate dispozițiile acestea sunt necesare — a spus prim ministrul — pentru prevenirea evenimentelor de felul celor cari ne-au surprins cu un an și jumătate înainte. Sassarov debata năzuința aliaților prin care vor să nimicească cu desăvârșire națiunea germană de 70 milioane. Prusia însă va trebui desarmată pentru totdeauna. Continuându-și discursul, Sassarov a adus la cunoștința dumei că Japonia și Italia se alătură înțelegerii din Londra care este împotriva unei păci separate.

Războiul european.

Armatele puterilor centrale pe frontul Basarabiei.

Copenhaga. — Expertul militar a lui Rjeci face constatarea că puterile centrale au concentrat la Strypa și în Bucovina o armată de un milion oameni, ceea ce dovedește o nouă grupare generală a armatelor austro-ungare și germane. Față de aceste forțe, armata rusească din hotarul român va avea o situație în care i se cere mare rezistență. Trăgănarea ofensivei Rușilor din fronturile acestea se explică prin însemnatele ajutoare ale armatei austro-ungare.

Correspondenții de războiu relevează că ambele aripi ale armatelor puterilor centrale luptătoare în Rusia dezvoltă vie activitate. Năzuințele Germanilor de a înainta în ținutul Rigei sunt necontenite. Scopul acestei înaintări este insula Glanden.

Consiliul de război al ententei.

Geneva. — Din Paris se anunță: Marele consiliu de război al aliaților se va ține probabil înaintea Martie. La acest consiliu reședința va fi **Tittoni** și șeful statului major **Porro**, din partea Angliei lordii **Bryce**, **Desart**, **Derby** și **Asquith**. Din partea Belgiei: **Vandervelde** și primul ministru **Brocqueville**, iar din partea Franței **Gallieni**, **Joffre** și **Briand**.

Conflictul Elveției cu Italia.

Lugano. — *Giornale d'Italia* anunță: Ministrul de externe **Sonnino** a primit în audiență de două ore pe ambasadorul **Planta** al Elveției. Ambii diplomați au constatat cu bucurie aplanarea conflictului italo-elvețian. În urma audienței **Planta** a primit pe reprezentanții presedintului cărora le-a făcut declarații despre afacerii lui statului major și despre cele întârnate în consiliul federal. **Planta** a accentuat raportul prietenesc de acum dintre Italia și Elveția, ceea ce însă nu înseamnă că acest raport n'a fost și până acum de aceleași sentimente. Încălzirea reciprocă a fost restabilită. Unui corespondent al ziarului *Tribuna* a spus următoarele: Nu pot tăgădui, că Elveția era aproape să iasă din neutralitate. Eram foarte aproape de un război. Conducătorii Elveției însă, prietenii mei de principii cu mine dimpreună, am reușit să delăturăm aceasta primejdie, cu toată convingerea mea, că Elveția este în situația să poată purta un război, ceea ce ar însemna însă pierderea politice ei independente. Aceasta primejdie nu era atenuată nici în cazul unei învingeri, încetând neutralitatea ei și în schimb cu înamicul învingător ajungea într'un astfel de raport politic și economic, care nu-i mai garanta independența.

Consiliul deputaților francezi și englezi.

Paris. — Ședințele parlamentare a comisiei franco-angleză și-a început activitatea sub prezidenția lui **Clemenceau**. Lordul **Bryce** în calitate de president al delegației engleze, a dezvoltat scopul acestor întruniri, cari sunt lipsite de tendințe politice, și au destinația să solidarizeze și să întărească legăturile dintre

popoare și guverne și să dea mărturia succesiunii silințelor statornice ca fiecărui aliat să îi dea posibilitatea de a cunoaște forțele aliaților cu cari luptă alături până la biruința deplină. Aceste întruniri sunt totodată un răspuns răzuiințelor meschine a dușmanului care își edifică învingerea pe spargerea rândurilor noastre. Ședința de astăzi este cea mai puternică probă a unității noastre căreia nu-i poate rezista nimenea.

Clemenceau printr'un lung discurs de răspuns a spus următoarele:

Acest gest reprezentativ este pecetul simbolic al celor două popoare, cari contribuie cu toate forțele la eliberarea Europei dintr'un război care i-a fost impus cu forța. Este pătruns de dorința ca aceasta ședință să fie premergătoare a influințelor de pace. Contribuția va mai putea destrăma, va însemna un pas uriaș pe drumul umanității.

După amiază președintele camerei **Deschanel**, a primit amândouă delegațiile, felicitând raportul unit al acestor două camere și a spus următoarele:

Geniul francez și englez cu o dibăcie admirabilă își dezvoltă serviciile în năzuințele celui mai crâncen război. Împreunați apără civilizația primejduită în fața repartiziilor celui mai cras barbarism și uniți vor fi în salvarea cinstei omenirii.

Jertfele bombardării Valonei.

Geneva. — „Le Journal” primește dela corespondentul său din Salonic următoarele: Aviatori austro-ungari au bombardat Valona, pricinuind mari dezastru atât în lagăre cât și în magazinele militare. În oraș, bombele au omorât 80 oameni printre cari consulul italian cu toată familia.

Italianii nu vor merge la Salonic.

Lugano. — *Semioficiosul „Giornale d'Italia”* anunță că prim ministrul **Briand** a declarat corespondentului din Paris a numelui ziar că la Salonic nu vor lupta numai Francezii și Englezii, iar Italianii vor încerca înfrângerea dușmanului la Valona. Adevărat că această expediție este mult mai costisitoare, Anglia însă va rehabilita Italia pentru aceasta acțiune, ajutându-o cu cărbuni.

Secretarul de stat american al marinei despre submarine.

Geneva. — Secretarul de stat american al marinei **Daniels** a arătat în congres experiențele despre activitatea din război a submarinelor. „Temps” scrie că partea preponderantă a expunerilor a consacrat-o luptelor submarinelor. Între altele **Daniels** a spus următoarele:

— Cu privire la valoarea și aplicația cirasatelor submarine, evenimentele desfășurate au verificat susținerile celor cari au propus acest instrument de război în luptele navale. Perfecționarea submarinelor va avea cea mai mare importanță în războiul viitorului. Aceste aparate submarine au avut la începutul războiului cele mai frumoase rezultate în luptele împotriva vaselor dușmane. Activitatea lor a avut rezultate multumitoare îndeosebi în serviciile de recunoaștere. Operațiunile lor împreunate cu crucișătoarele cirasate, au promovat de multe ori frumoasele reușite ale acestora. Submarinelor le revine a fi promovat dificultatea transportului primejduit de pe mare.

Dela începutul războiului chiar s'au pus în aplicare regulile preservative împotriva submarinelor. În urma experiențelor, rezultatul acestor năzuințe este, activitatea devenită mult mai dificilă și anevoioasă a submarinelor. Importanța sistemelor de apărare se vede din faptul că nici una din părțile beligerante n'a avut pierderi extrem de considerabile în urma activității submarinelor. Trebuie să mai notez că din nici o flotă însemnată, submarinele nu pot lipsi, nici la un caz însă numărul lor preponderant — în proporție cu flota — nu este necesitat.

Italia va trimite numai cavalerie în Balcani.

Lugano. — Din partea Quadruplei s'a cerut Italiei să trimită cât mai multă cavalerie în Balcani.

Generalul **Zupelli**, ministrul de război italian, având o întrevedere cu generalul **Cadorna**, au căzut de acord ca Italia să trimită cât mai multă cavalerie în peninsula Balcanică mai ales că nu este nevoie de cavalerie în luptele de pe frontul austriac. Unele cercuri militare italiene sunt chiar de părere ca Italia să nu trimită în Balcani decât cavalerie.

Submarine japoneze în apele franceze.

Havre. — În apele franceze au sosit două submarine japoneze, cari au fost trimise de guvernul japonez pentru a lua parte la acțiunea contra flotei germane. Se spune chiar că va sosi o escadrilă de submarine japoneze pentru a stingheri acțiunea submarinelor germane.

Apărarea orașelor Durazzo și Valona.

Lugano. — Din Italia se anunță că **Durazzo** este apărat de grupa a III-a a armatei sârbești, pusă sub comanda generalului **Sturm**, care a primit munițiuni și provizii în deajuns.

O a doua grupă a armatei sârbești va fi dusă la Valona, iar prima armată, care numără 50.000 de soldați, va fi transportată în curând la Salonic.

Valona va fi apărată contra armatelor austro-bulgaro-germane, de către voevodul **Putnik**.

Aplanarea incidentului din Corfu.

Roma. — *Ambasadorul italian din Atena a avut constătuiri cu prim-ministrul Skuludis, iar ambasadorul grec din Roma cu ministrul de externe Sonnino în atacarea incidentului obvenit în camera grecească în jurul discuției privitoare la Corfu. Incidentul a fost aplanat prin declarații reciproce de politețe.*

Pregătiri în preajma Salonicului.

Sofia. — Din Xanti se telegrafiază ziarului „Balkanska Posta” următoarele:

După informațiuni aduse de persoane de încredere, sosite din Salonic și Drama, pe frontul anglo-francez dela Salonic au avut loc, în ultimele zile mari mișcări de trupe. O parte din armata dela centru a fost dislocată și au fost întărite cele două flancuri extreme. Din mișcările făcute se conchide că Anglo-Francezii cred că trupele germano-bulgare nu vor ataca pe la Drama, de aceea ei se pregătesc să opui rezistență înspre Călcăș.

În localitatea **Hortaci** se află regimentul 9 englez, iar la **Arvato** regimentul 74. Satele **Balgia**, **Ac-Bunar** și **Dausli** au fost evacuate de populația civilă și ocupate de trupe.

Cele mai importante lucrări de apărare au fost făcute în peninsula **Calchidică**. Ele încep dela localitatea **Derun**, aproape de **Langaza**, merg dealungul lacului cu același nume și pe lângă lacul **Besic-Bhiol** și se termină la **Stavros**, în golful **Orfano**.

Pentru orice împrejurare Anglo-Francezii au ocupat și **Breasta**. Ei au construit mai multe șosele în peninsula **Calchidică**.

PENTRU „CARTEA DE LAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
-: :. săvârșită de eroii noștri. -: :.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 Februarie 1916.

Rasputin.

Din impresiile călătoriei prin Rusia ale scriitorului Eduard Iulia publicate în nr. 4 din *Illustration*, extragem acest pasaj:

Împăratul, primește câteodată un călugăr, un fel de părinte, care-i vorbește liber și deschis. Rasputin! Grigoriu cum îl numește lumea și cum iscălește el însuși. Câte s'au spus asupra acestui individ străin, a cărui fisionomie este prea puțin cunoscută. I se atribuie o influență considerabilă în conducerea întregului imperiu, atunci când faptul este că n'o are deloc și nu multă grijă-și face din ea.

Imaginați-vă un țăran deștept din figurile descrise în romanele lui Tolstoi. Un fel de sfânt în felul lui de-a fi, fiindcă-și impune cele mai îndepărtate și neajunse ținte. Ceea ce însă, negreșit nu este în viața de toate zilele, pentru că, dacă n'ar fi de loc păcătos, cum ar putea cunoaște lumea?

Îi lipsește instrucția cu care altă lume se mândrește. Nu știe să scrie fără greșeli ortografice, îi este dăruit însă să vadă pe Dumnezeu când dorește și să-l poată evoca. Nu ține seamă de nici o chestiune publică și internațională. Când își permite de ex. să facă critica asupra numelui unui nou ministru de agricultură, o face zicând:

— Sunt sigur, că acest individ niciodată n'a sămănat grâu!

În această naivitate se recunoaște simplitatea admirabilă a unui tolstoian. În alte direcții se apropie de un preot laic, profesionând revocația vieții rustice, elementară și mai apropiată de favorurile divine. Aceste doctrine în Rusia nu sunt mai surprinzătoare decât la noi, cultul sentimental pentru pace sau protecția animalelor. Lume considerabilă din cele două țări consideră vânătoarea un sacrileg; în același timp însă, în Franța repugnează lui Poincaré, iar în Rusia este agreat ministrului de război Polivanow. Pentru ca un om de armă să verse sânge din distracție, a trebuit religia tolstoiană să câștige mult teren. Cărările sunt preparate pentru evoluția unui misticism în senz moral și iluzoriu.

Rasputin mă s'a părut reprezentantul acestor inclinații ale Rușilor pentru o purificare originală compromisă prin excesele civilizației. El își apără părerea cu ardoarea unui halucinant. Cu o elocvență de apostol își luminează tablourile mai mult colorate decât strălucitoare. Pentru țarul, el este omul care reprezintă în deplină armonie pe țăranul rus. Că în acest Baptist se ascunde un fel de amestec de vanitate și șiretlic, nu e deloc supărător, și cu atât mai firesc, mai natural omenesc. Este omul inspirației din cântecul natal acceptat de țarul la Tarskoje-Selo.

Un articol al A. S. R. prințului moștenitor Carol al României. Prințul moștenitor al României, A. S. R. Carol a publicat în *Convorbiri literare* un articol intitulat *Doi prieteni*, evocând în pagini emoționante și vii, și într-o limbă de o rară curățenie, două figuri dispărute prea de timpuriu, ale celor doi eroi români: **Aurel Vlaicu**, genialul aviator-inventator și locotenentul aviator **Negel**, căzuți amândoi pentru idealul lor de patriotism și știință. (*L'Indép. Roum.*)

Dăruire. D. George Maior, preot gr. cat. în Bistrița a trimis 40 cor. pentru fondul ziaristilor români.
Mari mulțumiri!

Emoționante rânduri trimit pe o corespondență deschisă câțiva voluntari români plecați deunăzi dintre noi pe câmpul de luptă. Corespondența este scrisă de: C. P. Pușcașiu, Avr. Ursuțiu, Victor Felea, Romul Mager, N. Tălian, Romul Ciorogoroiu, Mircea Ciorogoroiu, Gh. Ardelean, Corn. Anea, Nichin, Ion Pescariu, Lupșa, Hențiu, A. Seuculea, S. Sângeorgean, Boștean ș. a....

Accidentul de tren din Timiș. Se anunță din Brașov: Lucrările pentru curățirea locului groazniciei catastrofe de Sâmbătă dimineața continuă cu mare zor. Numeroși lăcătuși ai căilor ferate și lucrători precum și detașamente militare lucră neîntrerupt ziua și noaptea. La locul catastrofei a sosit și o companie germană de căi ferate, aducând toate utensi-

liile de lipsă. Între dărâmături a fost găsit și cadavrul conducătorului locomotivei a doua, nenorocitul Elemér Bányai. Duminecă a mai încetat din viață în spital încă unul din frânarii mai greu răniți.

Pagubele pricinuite prin catastrofa de Sâmbătă se urcă aproximativ la un milion coroane.

Cheltuielile de desgropare a soldaților căzuți pe câmpul de luptă. Ministerul de interne publică o circulară în monitorul oficial, prin care oprește toate municipiile să fixeze prețuri prea urcate pentru desgroparea și transportarea soldaților morți pe câmpul de luptă. Abateri vor fi pedepsite cu 15 zile închisoare sau 200 coroane amendă.

Atentatorul Princip din Sarajevo grav bolnav. Auditorul militar, Dr. Paul Halmy din Cașovia, revenit din călătoria de inspecție, din Theresienstadt, la declarat unor ziaristi din Budapesta că atentatorul principal la viața arhiducelui Francisc Ferdinand, Princip, care actualmente e internat în închisoarea din Theresienstadt — este grav bolnav. Suferă de tuberculoză, în gradul extrem. E slab și galben, ochii îi sunt intrați adânc în orbite.

A fost adânc impresionat, când a aflat că regele Petru a fugit din Serbia, că această țară a fost ocupată de oștirile monarhiei. Și moartea complicelui său Cabrinovici, l-a sguduit adânc.

La Librăria „Concordia” din Arad se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Săteanului. Cu ilustrațiuni și mape din războiu (Sibiu), 30 fil.

Calendarul dela Cluj 20 fil.

Calendarul diecezan (Arad) 50 fil.

Cucu. Calendar umoristic 30 fil.

Calendarul poporului (Sibiu) 40 fil.

Banii să se trimită înainte adăugând pentru porto de fiecare calendar 10 fil. Pentru cele trimise în chipul acestei Librării nu ia asupra sa nici o răspundere. Pentru recomandare să se trimită separat 25 fil. până la greutatea de un chilogram.

În atențiunea celor ce ne trimit bani.

Persoanele, cari trimit sume de bani prin mandat postal, sunt cu înzistență rugate a scrie pe dosul mandatului (partea liberă a couponului) în ce scop anume se trimite suma. Când aceasta nu este posibil — fie din orice motiv — să ni se arate prin o scrisoare (recomandată) destinația banilor. — Scrisoarea e bine să se trimită înainte de expedierea banilor, așa ca pe când ne sosește suma, să avem deja avizul în chestie.

Adeseori ni se trimit bani fără nici o lămurire, chiar și din ținuturi unde este permis a uza de couponul mandatului poștai. În astfel de cazuri, prin cereri de lămuriri, depozitări și contări ni se face lucru degeaba.

Pentru evitarea astorfel de cazuri, cel puțin pentru viitor, ne adresăm cu această ocaziune mai vărtos către abonații noștri de pe câmpul de luptă (Feldpost), dar în același timp și celor de acasă, cari ne trimit bani colectați pentru anumite scopuri de binefacere. Colectele trebuie trimise, totdeauna înainte de expedierea banilor, cu câteva zile.

Ținându-se seamă de rugămintile noastre, pe lângă că se vor putea evita multiplele neînțelegeri, cari obvin în atari cazuri — ni se va ușura și munca noastră, fiindcă nu va trebui să cerem lămuriri și să ținem mereu lucrurile în evidență.

Atât colectele, cât și sumele de bani se vor adresa Adm. ziarului „Românul” și nu la adresa persoanelor private. Librăriile ne socot anumite taxe pentru astfel de servicii.

Administrația ziarului.

CERCETAȚI COFETĂRIA

MATZKY

Prăjituri excelente. Local de

primul rang.

Ultima ora.

NOUI LUPTE SPRE SUD DELA ERZERUM.

București. — Spre sud și vest dela Erzerum s'au început noi lupte. Rușii sunt superiori, deoarece Turcii n'au primit încă ajutoare din Angora.

RUSIA VA CONTINUA RĂZBOIUL PÂNĂ LA SFÂRȘIT.

Stockholm. — Primul ministru Stürmer în discursul său rostit în duminică a arătat că e foarte gravă situația și a declarat că guvernul rusec e ferm hotărât să continue războiul, împreună cu aliații până la sfârșit. Trebuie să dăm toată atențiunea — a spus primul ministru rus — necesităților frontului extraordinar de lung.

Ministrul de război Polivanov a raportat dumei despre operațiunile armatei. De când țarul a luat comanda supremă, în Iulie, în momentul critic, trupele rusești dau dovadă pe frontul apusean dela Strypa, Cernăuți, despre marea putere de rezistență și sunt gata să înfăptuiască marile datorii ce au.

Armata din Caucaz — a continuat ministrul — a încoronat succesele sale ocupând Erzerumul. Rezerva noastră de muniție sporește și sunt semne că materialul de oameni al Germaniei e aproape epuizat, pe când al nostru e ineputabil.

PE FRONTUL BASARABEAN E LINIȘTE.

Budapesta. — Se comunică dela cartierul pressei: Pe frontul basarabean e liniște deplină. Nu se aude nici o pușcătură și chiar și artileria tace. În urma ninsorilor neîntrerupte zăpada e în unele locuri de 3 metri înălțime, așa că mișcările dușmanului sunt împiedecate. Zăpada mare împiedecă comunicația trenurilor pe căile ferate de câmp din nordul Basarabiei.

SASONOW DESPRE ROMÂNIA.

Petrograd. — În expozeul său Sasonow a spus despre România: România continuă să-și păstreze neutralitatea. Puterile Ententei s'au împăcat cu această situație, fiind convinse, că România nu se va face trădătoare a intereselor sale proprii, iar când va bate ceasul va ști vârsându-și sângele să înfăptuiască unirea națională. România cu siguranță va avea sprijin efectiv dela aceia, față de cari poporul român are simpatii naturale, când va avea să pareze atacurile îndreptate de dușmanul comun împotriva hotărârilor ei independente.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

ÎN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE

CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm institutele de credit și economii să binevolască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se recomanda un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA“

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri
moderate :**